

Butlletí 127

www.arxivers.com

Juny 2015

El vocal informa

- Estremem l'aplicació "Què puc fer als arxius?"
- Gaudiu i participeu dels actes de la Setmana Internacional dels Arxius!

Destaquem

- Crònica del curs 6/2015. Fotografia digital. Bases per al disseny d'un arxiu
- Curs 07/2015. "La Viquipèdia i els arxius" o "La Viquipèdia d'en Kippelboy"

La proposta

- Arxius i ciutat. Patrimoni documental: preservar per @ccedir

De l'arxiu a l'arxiver

- Julio Quilez Mata

Editorial

La preservació digital i l'accés permanent. Qüestionar els sistemes i posar-los al dia

Encara arrosseguem la ressaca del XV Congrés d'Arxivística de Catalunya. La ciutat de Lleida ens ha acollit de la millor manera i això ha servit per a poder viure uns dies ben intensos de congrés. Un total de 310 persones han seguit la proposta que ha fet l'AAC per a revisar de dalt a baix les oportunitats que la preservació digital ofereix a la nostra professió. Cal felicitar el comitè científic per l'excel·lent treball realitzat. L'aposta d'aquest any per un comitè que treballés amb total independència científica, sense ingerències externes, col·laboracions obligades i quotes concretes, ens ha permès gaudir d'un congrés dens, ben orientat i coherent. L'altra cosa és que, com la majoria d'esdeveniments d'aquestes característiques, el plantejament del comitè hagi estat òptim per a tothom. D'això es tractava, al cap i a la fi, de generar interès, de fer pensar, de crear discrepància, de veure propostes, de criticar-les, de posar-les al laboratori, de reflexionar-hi, de tenir una base per a encarar projectes de preservació digital i veure què està resolt i què no. Probablement, l'esmena més escoltada durant el Congrés ha estat la d'haver vist massa productes derivats de projectes amb orientació més documentalista i biblioteconomista que no pas arxivística. No negarem que hi ha moltes solucions plantejades des d'aquests sectors i que precisament el nostre ha de poder comparar aquestes solucions amb les que des del nostre sector es puguin oferir. De tot s'aprèn o, almenys, això és el que hem volgut provocar des del nostre congrés.

No cal dir que la preservació digital és una suma de tècniques i polítiques orientades a la preservació dels significats (i no pas dels codis font) que ha vingut per a quedar-se. Veurem si aquest país tindrà la capacitat d'organitzar-la i disposar d'una estratègia comuna o almenys coordinada per a donar resposta a aquesta necessitat. Sens dubte, el gran buit que hem pogut trobar entre les experiències que hem pogut escoltar és l'existència d'una solució sòlida i de gran abast per a resoldre el problema de la garantia jurídica. Hem vist propostes exitoses, basades en la gestió del coneixement, però lliures de drets i de problemàtiques legals. Aquestes solucions, sense menystenir les dificultats tecnològiques, són les que més recorregut estan tenint en l'actualitat en el món de les universitats i les biblioteques. Podem discutir l'ordre o el sentit de les seves classificacions. Ho podem discutir fins i tot molt. Però s'han fet coses que no podem obviar. Tot i així, també s'ha de dir que no s'han atrevit a resoldre el problema de la garantia jurídica a llarg termini. El veritable repte. Només la solució iARXIU ha permès donar una resposta jurídica i arxivística a la necessitat més complexa, la preservació a llarg termini dels documents de naturalesa jurídica, els que permeten exigir deures i protegir drets dels ciutadans. La solució iARXIU creix, però lentament, probablement sense el suport econòmic i en recursos exigible per a una solució que es vol de país. Aquesta problemàtica està lligada indefectiblement a dos aspectes: un, la manca d'una planificació

d'abast nacional per a resoldre la necessitat; dos, la creença que les solucions derivades de la biblioteconomia i la documentació hi poden donar resposta i és, simplement, qüestió de temps. La solució iARXIU ha estat modèlica i encara ho és; ja fa molts anys que s'hi treballa, però no és suficient per a resoldre problemes de gran abast, de gran volum de bits, de la complexitat associada a la preservació dels formats audiovisuals o de les bases de dades. El producte iARXIU no és una estratègia per si mateixa, és una producte que convé potenciar, però no podem creure que ho soluciona tot per si sol.

Un altre aspecte que hem pogut veure és el de la necessitat de tenir professionals preparats per a fer front a la necessitat. Anem justos, justets diríem. Cal una professionalització molt més alta en coneixements tecnològics que ens permeti dues coses: una, poder assessorar amb garanties i solvència a l'interior de les organitzacions; segona, poder engegar empreses que donin servei a l'estratègia de preservació digital de les organitzacions públiques i privades. De mica en mica es va visualitzant un mercat al voltant de la preservació digital. Un mercat que s'ha d'entendre com una especialització de qualitat per a donar

resposta als problemes derivats de la gestió de les dades massives. Fora del nostre sector es parla obertament de la manca dramàtica de *data scientists*, professionals que aportin criteri de qualitat per a enriquir les dades, criteris d'ordre i estructura per a les dades no estructurades i les semiestructurades. Ens hem de sentir acomplexats i creure que no podem assessorar en aquesta matèria? Ens hem de creure que nosaltres no som en realitat *data scientists*, que estem parlant d'una altra cosa? Creiem que no hem de perdre l'oportunitat de reivindicar-nos per aquesta banda. La formació, a qui exigim actualització constant en aquesta matèria, ha de fer un pas decisiu en aquests aspectes. Tenim un repte tots plegats i és el d'ampliar l'espectre dels potencials nous arxivers i gestors de documents. No pot ser que majoritàriament els nous arxivers provinquin de graus d'Història, Filologia, Dret o Documentació. No. Creiem que això passa perquè els alumnes potencials continuen veient en les ofertes la visió clàssica dels arxius. D'una banda, les enginyeries haurien d'aportar estudiants a les nostres formacions, i d'una altra, les nostres formacions haurien de continuar pujant punts en formació tecnològica. Quan parlem de transició digital sovint vol dir no perdre de vista aquesta necessitat ineludible. De mica en mica, sí, però sense badar gaire.

Hi ha un mercat a redós de la preservació digital. Ho vàrem apuntar ja al passat congrés de Girona, ho hem reafirmat al de Lleida i ens ho diuen les empreses que han volgut ser presents amb nosaltres aquests dies. És cert que aquestes empreses encara continuen destinant tot el seu esforç a la part de gestió

documental, de la millora dels processos de gestió en les fases de vigència administrativa i tramitació. Aquí és on hi ha un repte majúscul, desitjat per tantes organitzacions, emparat en tantes lleis i decrets, però mai resolt com cal. Parlem del repte de la reorganització dels processos interns productors de documents en l'àmbit públic i privat. Aquí també hi ha un mercat inacabable. El de la preservació digital, tanmateix, ha d'anar vinculat totalment a aquest altre. Una bona preservació digital haurà d'haver assessorat adequadament els sistemes de producció. No pot fer el paper finalista que els arxius hem fet durant tants anys. Preservar els actius digitals vol dir aplicar les polítiques des del principi. I en tot aquest paquet d'iniciatives possibles convé descriure les possibles vies de negoci que hi

ha. Així, la formació específica en preservació digital, ja esmentada i reclamada anteriorment, pot oferir negoci i feina. La implantació de polítiques de preservació, amb visió holística, a mitjà i llarg termini, en un marc de redefinició de les mateixes organitzacions, també pot oferir negoci i feina. Les auditories de riscos derivats de la gestió de grans volums de dades massives i d'objectes digitals complexos han d'estar a l'ordre del dia per a oferir veri-

tables solucions de continuïtat de negoci. No hem d'oblidar les solucions en anàlisi d'infraestructures, ponderació de *storage*, desenvolupament de *softwares* d'integració i control, ni tampoc serveis de complement com els d'alerta tecnològica, reconeixements intel·ligents de formats i de la seva obsolescència, o de serveis de migració o emulació a demanda. Recorregut n'hi ha i molt. Ens calen més especialistes en tota aquesta matèria. L'empresa privada d'arrel tecnològica ja ha fet passos endavant. L'empresa privada d'arrel més funcional també, però potser va una mica endarrerida.

Ens reafirmem, en conclusió, en la possibilitat de crear els acords necessaris per acabar donant sortida a un clúster d'àmbit català en matèria de preservació digital. No n'hi ha cap. I els clústers de base tecnològica que hi ha encara no han donat resposta a la necessitat. Aquest és el nostre mercat possible, la nostra indústria capdavantera i innovadora. Allunyar-se de la indústria de serveis lligada a la indústria de l'experiència o indústria cultural, convé reafirmar aquest camí de desenvolupament. Potser perquè té una fortalesa de servei molt transversal, no només lligat a la construcció d'un país culte, sinó a la d'un país més i millor informat i capaç de reutilitzar la seva informació per a promoure el desenvolupament productiu i l'evolució positiva, aquesta indústria no té una sortida a l'Institut Català d'Empreses Culturals. Hem de mirar més enllà si confirmem, com sembla, que els professionals dels arxius aposten per una cultura de canvi i no pas per la construcció de cultures institucionals.

El vocal informa

Estrenem l'aplicació "Què puc fer als arxius?"

Núria Batllem

A mitjan aquest mes de maig, l'AAC-GD ha obert al seu web una nova aplicació, "Què puc fer als arxius?", que té la voluntat d'esdevenir l'aparador de les activitats de didàctica i de difusió dutes a terme pels arxius, el punt de trobada entre arxivers i docents i el repositori històric de totes les activitats que s'hi vagin penjant per tal de servir de referència a tots els interessats a crear i oferir activitats de didàctica i de difusió.

El seu funcionament és senzill, amable i intuïtiu, perquè la voluntat de l'AAC-GD és que els mateixos arxivers que hi penjaran

les activitats de didàctica i de difusió que vulguin difondre puguin autogestionar-la. Des de l'Associació només es fa un control de verificació, posterior a la introducció de la informació per part dels usuaris, per tal d'evitar-ne qualsevol ús indegut. També volem remarcar que aquest nou servei ofert mitjançant "Què puc fer als arxius?" és obert a tothom, no cal ser soci de l'AAC-GD. Us animem a entrar-hi, a introduir-hi activitats i a cercar-ne. I perquè veieu que és ben fàcil, us fem cinc cèntims de la seva estructura i funcions. L'aplicació té dos formularis interconnectats, un per

a introduir-hi dades i un altre per a fer-hi cerques.

Un cop hi entreu, el primer que trobareu és un botó de color verd, anomenat "Afegir activitat"; si el premeu us durà al formulari d'introducció de dades de l'activitat. La informació que podem ressenyar de cada activitat és la següent: el títol de l'activitat, hi podem pujar una imatge o un vídeo de l'activitat (amb l'opció de fer-hi un enllaç a YouTube); podem definir si és una activitat concertada o no, en cas que es faci en un dia determinat el podem fixar en un calendari, i en el cas de les ac-

The screenshot shows a web browser window with the URL www.arxivers.com/index.php/educacio/que-puc-fer-arxius. The page header includes the logo of the 'Associació d'Arxivers Gestors de Documents de Catalunya' and a navigation menu with items like 'L'Associació', 'Formació', 'Treball', 'Activitats', 'Serveis', 'Publicacions', 'Educació', 'Recerca', and 'Recursos'. The main content area is titled 'Què puc fer als arxius?' and contains a search bar, a list of activities, and a sidebar with 'Educació: Arxius per tothom'. The activities listed include:

- Del Record a la Mirada. Aprèn a organitzar i refotografiar el teu arxiu fotogràfic** (Arxiu Municipal de Sant Cugat del Vallès - Vallès Occidental - 05-06-2015 - Adults)
- De l'Arxiu al Museu: un recorregut per la història del Port. El barri del Serrallo** (Arxiu del Port i de Tarragona - Tarragonès - Batxillerat)
- Visitem i fem feina a l'Arxiu: organitzem la documentació** (Arxiu Municipal de Viladecans - Baix Llobregat - FP)

tivitats que es duen a terme regularment podem esmentar els dies de la setmana o del mes en què s'ofereix; el nom de l'arxiu, el municipi i la comarca; la descripció de l'activitat, que ha d'especificar-ne els continguts o temes, el desenvolupament i què s'hi aprèn; el nivell educatiu a què està destinada, i la durada, el preu i les dades de contacte de l'arxiu per tal que les persones interessades s'hi puguin posar en contacte. Un cop l'usuari ha confirmat les dades, aquesta activitat resta bloquejada fins que l'administrador la valida i la publica.

Continuant a "Què puc fer als arxius?", just a sota del botó "Afegir activitat" hi trobareu les opcions de cerca de les activitats introduïdes. Actualment, i fins que el volum d'activitats ho faci inviable, la cerca és

molt simple. Veureu que hi ha tres botons de color blau, que ens permeten triar per quins conceptes volem que se'ns ordenin les activitats: per ordre alfabètic de nom de comarca, per la data en què es durà a terme l'activitat (apareixen primer les més properes en el temps) o pel nivell educatiu a què estan adreçades (educació infantil, educació primària, ESO, batxillerat, formació professional, educació per a adults o, finalment, per al públic en general).

Val a dir que el registre de totes les activitats que estiguin datades, i que ja hagin passat, no es perd. Sinó que es pot recuperar mitjançant l'opció de visualitzar l'històric d'activitats, que activarem ben aviat, quan ja hi hagi activitats en aquesta casuística. El motiu d'això, tal com hem esmentat al principi, és que volem que

aquesta aplicació també serveixi de referència a totes les persones interessades en la didàctica i la difusió en els arxius.

Un cop estrenada l'aplicació no deixarem que es valgui per si sola, sinó que estem treballant per publicitar-la al sector educatiu d'aquest país per al curs 2015-2016 vinent. També, i pel que fa al vessant d'oferta d'activitats de difusió, la donarem a conèixer a les entitats, tant públiques com privades, que promouen el lleure cultural a Catalunya. Però per fer possible tot això, és de vital importància que vosaltres, arxivers, l'ompliu i la doteu de continguts, per tal de poder mostrar la potència i la varietat d'activitats que oferim als arxius als infants, als joves i a tota la ciutadania en general.

Gaudiu i participeu dels actes de la Setmana Internacional dels Arxius!

Des del Consell de Redacció del Butlletí us convidem a viure els actes desenvolupats al llarg del territori català per a commemorar la nostra diada i a participar-hi activament.

Podeu consultar moltes d'aquestes activitats a:

Agenda d'actes recollida per la Subdirecció General d'Arxius
<http://xac.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/Nova-Noticia-02514>

Què puc fer als arxius, base de dades de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya?
<http://www.arxivers.com/index.php/educacio/que-puc-fer-arxius>

Activitats organitzades per Arxivers sense Fronteres
<http://www.arxivers.org/home/ca-ES>

Arxiu Municipal de Girona

http://www.girona.cat/sgdap/cat/noticies_fitxa.php?idReg=7307

Grup d'Arxivers de Lleida (GALL)

<https://gruparxivierslleida.wordpress.com/2015/06/08/activitats-dels-arxius-del-gall-amb-motiu-de-la-diada-internacional-dels-arxius-2015/>

Recordeu, si voleu una bona gestió de documents i transparència als vostres ajuntaments, empreses o organitzacions, crideu un arxiver-gestor de documents.

Bona diada internacional dels arxius, companys i companyes!

Destaquem

Crònica del curs 6/2015. Fotografia digital. Bases per al disseny d'un arxiu

Sergi Borralló Llauredó

L'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya (AAC-GD) va organitzar, entre els mesos d'abril i maig, el curs virtual 06/2015 *Fotografia digital. Bases per al disseny d'un arxiu*. L'objectiu principal de la formació era donar pautes i eines

per a dissenyar un arxiu fotogràfic digital. El programa estava integrat per tres blocs principals, el primer tractava sobre la producció de fotografia digital, en relació amb l'anàlisi d'estructures i continguts de diferents fitxers; el segon, sobre fluxos

de treball de les imatges, per exemple, la digitalització, les transferències internes o els ingressos externs, i el tercer se centrava en la intervenció arxivística per a la preservació i l'accés. La durada del curs va ser de deu hores lectives i va tenir la parti-

The screenshot shows a web browser window displaying the website of the Association of Archivists and Document Managers of Catalonia. The page features a navigation menu at the top with categories like 'L'Associació', 'Formació', 'Treball', 'Activitats', 'Serveis', 'Publicacions', 'Educació', 'Recerca', and 'Recursos'. The main header includes the association's logo and the text 'Associació d'Arxivers · Gestors de Documents de Catalunya' along with a '30 anys!' anniversary banner. The central content area is titled '[06/2015] Fotografia digital. Bases per al disseny d'un arxiu' and includes a 'Descripció del curs' section. A sidebar on the right contains a 'Formació' section with text about professional development and contact information for 'formacio@arxivers.com'. At the bottom right, there is a banner for the 'XV CONGRÉS D'ARXIVÍSTICA DE CATALUNYA' held from May 20-21, 2015, in Sabadell, with the theme 'PRESERVACIÓ DIGITAL. ACCÉS PERMANENT'.

cipació de vint-i-dos professionals de l'arxivística i la gestió documental. El docent i coordinador de l'acció formativa va ser en David Iglésias Franch, tècnic d'arxius del Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona.

Com qualsevol curs a distància, es va treballar per mitjà de la plataforma de l'aula virtual. Un dels elements principals va ser el fòrum, a través del qual es van poder iniciar debats i mantenir la comunicació amb la resta de participants, que també van tenir l'opció de relacionar-se en privat. El material del curs estava organitzat de la manera següent: cada bloc del curs corresponia a un apartat diferent i contenia un temari que calia haver llegit abans de realitzar les pràctiques; també incloïa un apartat de lectures de suport que es podien descarregar i utilitzar com a manual de consulta, tant en el curs com en un futur, i per acabar, hi havia les pràctiques que s'havien de fer i entregar juntament amb les conclusions que se n'havien extret.

Quan vaig accedir-hi per primer cop, vaig fer una ullada ràpida als continguts, als participants i al fòrum. El que em va sorprendre més va ser que el docent, en les seves explicacions sobre la metodologia del curs, exposava que primer es farien les pràctiques i, *a posteriori*, s'utilitzarien els resultats per a explicar els continguts. Aquesta manera de treballar em va sorprendre força, ja que molt sovint es diu que els cursos han de ser pràctics, però

a l'hora de la veritat acaben no sent-ho. No obstant això, cal comentar que aquest sistema també pot arribar a ser un inconvenient quan els alumnes desconeixen la matèria o quan aquesta matèria és força complexa.

En la primera pràctica s'havia de fer la descripció de cinc fitxes. La part obligatòria tenia com a objectiu emplenar els valors dels camps de metadades d'una imatge digital a partir d'un fitxer de metadades. A continuació, s'havia de redactar una breu descripció de la imatge utilitzant els camps esmentats, també s'havien de comentar les metadades que apareixien més d'una vegada o que ens havien comportat dificultats. La part optativa ens feia comentar els valors repetits, identificar l'estructura de directoris de metadades, etc.

La segona pràctica constava de deu preguntes tècniques sobre el procés de digitalització amb quatre possibles respostes per a cadascuna. L'objectiu de l'exercici era reflexionar sobre les possibles opcions per a intentar escollir la més adequada. El resultat de les respostes dels alumnes va servir per a redactar el protocol de digitalització, que incloïa els arguments i comentaris del professor. Una de les reflexions a què es va arribar va ser que hi ha més d'una opció bona i que moltes vegades cal valorar els recursos de què disposem per escollir una opció o una altra.

La tercera pràctica també tenia una part

obligatòria i una d'optativa. L'obligatòria consistia a respondre un qüestionari de dotze preguntes relacionades amb les característiques dels formats digitals amb l'objectiu d'analitzar-los i utilitzar-los de cara a la preservació. La part optativa se centrava a descarregar el programa DROID i obtenir la informació dels formats de les imatges que s'havien tractat en el primer bloc.

El motiu que em va portar a inscriure'm al curs va ser la necessitat d'obtenir criteris per a l'elaboració d'instruccions en relació amb la gestió i conservació de les imatges digitals que formen el fons d'imatges de l'Arxiu. Considero que hem obtingut un coneixement tècnic suficient per a poder valorar els criteris que cal escollir en els processos de gestió de les imatges digitals. Tanmateix, es podrien millorar un parell d'aspectes del curs; en primer lloc la participació dels alumnes als fòrums de debat hauria d'augmentar, ja que si no és així el plantejament inicial perd el seu sentit; en segon lloc caldria ampliar la durada del curs perquè els continguts són força complexos, fet que fa necessari més temps per a assimilar-los.

Amb tot, faig una valoració força positiva dels coneixements adquirits, del material aportat, de la formació del docent i de l'aprenentatge a través de la plataforma de l'aula virtual, i animo tots els lectors a participar en futurs cursos a distància de l'Associació.

Curs 07/2015. “La Viquipèdia i els arxius” o “La Viquipèdia d'en Kippelboy”

Jep Martí

13 de maig de 2015. Acaben de tocar tres quarts de deu del matí. Fa calor, gairebé xafogor, i just estic acabant de travessar la plaça dels Carros de Tarragona, camí de la seu de l'Arxiu del Port. El gremi dels arxivers hi organitza un curs de formació sobre les funcions de la Viquipèdia i el paper que els arxivers hi estan cridats a protagonitzar. El curs porta un subtítol més pompós que aquest que acabo d'escriure: “Traçabilitat de la informació en obert i oportunitats de difusió”. Sembla que aquest queda millor i agrada més.

Just en acabar de saludar la sempre estimada Coia, ha sonat l'interfon i pocs segons després ha fet acte de presència al primer pis en Kippelboy, també conegut per alguns com Àlex Hinojo, director de Projectes Culturals de l'Amical Viquipèdia. Junts, en Kippelboy i la Coia, trien l'aula on farem el curs en què, tot i que fora de termini, també hi estic inscrit. Es decanten per l'aula d'informàtica, on hi ha una pantalla gran, visible des de les taules, i una pantalleta més menuda per a cada un dels assistents. Totes funcionen la mar de bé.

A poc a poc van arribant els “cursetistes”, fins a un nombre total de vuit. Pocs, potser, però cobrim una part important de les terres del sud. De la costa a la plana

de l'interior i fins a les Terres de l'Ebre.

A hores d'ara, tant els que hem fet el curs, com els que no, tots sabem o hauríem de saber que la Viquipèdia, en totes les seves versions lingüístiques, ha esdevingut la principal font d'informació a escala mundial. És cert que, possiblement, encara hi hagi algunes reticències sobre la qualitat del seu contingut, reticències que són la conseqüència dels prejudicis dels humans que encara pensen que la veritat només està estampada sobre el paper. Quina animalada! xD!

En aquest moment de distracció, en Kippelboy ha tingut temps d'escriure a la pissarra el guió que vol seguir al llarg del matí, i ha començat a disparar sense pausa ni cafè, plenament conscient que si ens vol abocar tot el que sap de la Viquipèdia, tocaran les dues, sense adonar-nos que ja ens hem de retirar cap a casa i amb deures a la motxilla. Pel camí ens ha donat les nocions generals de la Viquipèdia: com hem de fer per a editar, ampliar, millorar, afegir, crear un article. Tot en temps real i sobre la pantalla. Després ha repassat els sistemes de comunicació interna, els grups de discussió, els xats, etc. per passar tot seguit a veure els altres grans projectes amb què la Viquipèdia interacciona contínuament i que es retroalimenten per fer-la més

gran, més ràpida, més imprescindible, per estar informats de les qüestions més populars, dels esdeveniments més importants, dels fets més coneguts i de les ocurrences més inversemblants: Viquipèdia, Wikimedia Commons, Viquitexts, Wikidata, Mediawiki.

I els arxivers, què hi pintem en aquest viquimón? Els arxivers som professionals que gestionem institucions que tenen en custòdia una part important del patrimoni cultural que durant segles ha generat el nostre país, i aquest fet ens converteix en una peça clau de l'engranatge del coneixement que atresora la Viquipèdia, tant en el sentit de fer-hi noves aportacions, com participant en la imprescindible correcció d'errors. Cal que no oblidem que els articles de la Viquipèdia es fan a partir de fonts publicades, i tots sabem que aquestes fonts arrosseguen errors que són molt difícils de corregir. La Viquipèdia ens brinda aquesta possibilitat.

Hi ha, a més, una altra raó que els arxivers hem de tenir en compte a l'hora de decidir si col·laborem en la Viquipèdia. Una raó suficient per a no perdre's el curs de l'Àlex Hinojo: la Viquipèdia és segurament l'arma més potent que tenim a l'abast, i gratuïta, per a difondre el patrimoni que custodiem i posicionar les nostres institucions a la xarxa.

Autor: Gerard Mercadé Pié

La proposta

Arxius i ciutat

Patrimoni documental: preservar per @ccedir

M. Carme Capdevila Guarro i Elena González Coso

La celebració del XV Congrés d'Arxivística de Catalunya a Lleida els dies 28, 29 i 30 de maig, amb el tema "Preservació digital. Accés Permanent", ha estat l'eix inspirador perquè els arxivers-gestors documentals de les terres de Lleida (GALL) posem a l'abast de la ciutadania un itinerari expositiu, d'un fort impacte visual, d'alguns dels edificis més emblemàtics de la ciutat, en què a través de la fotografia se'n pot apreciar la transformació arquitectònica. Amb aquesta exposició s'ha volgut transmetre la importància que té la preservació de les imatges, que han permès accedir a la visualització del procés de transformació. Tothom sent una curiositat innata per observar el pas del temps, per això s'ha volgut sorprendre el públic davant d'imatges

antigues que reflecteixen espais distints, malgrat mostrar el mateix lloc. El fet d'unir una imatge amb l'espai físic on fou creada és un forma molt senzilla de mostrar el pas del temps, que permet fixar-nos-hi i buscar les diferències entre la fotografia antiga i l'espai actual, és a dir, entre l'ahir i l'avui. L'itinerari expositiu fotogràfic és present als carrers de Lleida des del dia 25 de maig fins al 12 de juny. S'inicia a la Llotja de Lleida, continua a l'estació de trens Lleida-Pirineus, al Palau de la Diputació, a l'Ajuntament de Lleida (Paeria) i a la Catedral Nova, per finalitzar a l'edifici del Rectorat de la Universitat de Lleida. Amb aquest recorregut es vol recuperar una part de la memòria històrica d'aquests espais.

Per tirar endavant aquesta iniciativa, vam convocar tots els arxivers de la ciutat per a explicar-los el projecte i, alhora, perquè participessin en la recerca de les millors imatges dels seus fons d'arxiu. Gràcies a la tasca dels arxivers de recuperació de les fotografies antigues més escaients, l'itinerari expositiu ha permès viatjar en el temps i fixar la mirada en com era abans l'espai on ara ens trobem. A través d'aquesta ruta s'han volgut transmetre sensacions i emocionar el públic, ja que el fet d'observar les imatges en els mateixos llocs que es van fer afavoreix que s'alliberi un sentiment que ens permet apropar-nos més als llocs representats, a través de la nostra pròpia mirada. En definitiva, s'ha posat a l'abast de la ciuta-

Autora: Mònica Sesma

Autora: Mònica Sesma

dania una informació gràfica, però que no s'aprecia si no és contemplada en el seu context, i on l'observador pot traslladar-se al moment històric en què va ser presa la instantània. Parlem d'una tècnica fotogràfica anomenada *retrofotografia*, en què es fa possible contrastar la visió actual d'espais, personatges, paisatges... amb imat-

ges fotogràfiques fetes des del mateix lloc que es van fer les anteriors.

L'exposició ha pretès convertir els documents en un producte cultural, i per això s'ha donat valor a les fotografies, fent atractiva la informació i el muntatge per a l'observador. El resultat de tot plegat és un treball expositiu suggeridor que vol

despertar l'interès del públic en general, i en què l'objectiu final ha estat la creació d'espais de divulgació cultural a la ciutat de Lleida. En conclusió, l'itinerari expositiu ha posat de relleu la importància de la preservació en la conservació de la memòria col·lectiva i l'accés al patrimoni documental que els arxivers tenim entre mans.

De l'arxiu a l'arxiver

Julio Quílez Mata Director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell

Sóc un apassionat de l'astronomia i de la història de l'enginyeria naval, en especial, la del segle XVIII. En realitat sóc un admirador dels grans exploradors, ja siguin humans o robòtics: Cook, Bougainville, Malaspina, Voyager 2, Curiosity... Trobo que la utopia és el fonament de la crítica constructiva i de la col·laboració humana

i professional, i la *Terra incògnita*, l'objectiu de les nostres aspiracions. Potser per això el meu periple es va iniciar seguint una derrota que a hores d'ara segueix un altre rumb.

Els orígens de la meua vocació arxivística es remunten a la meua vinculació amb la investigació històrica, ben aviat,

durant els primers anys de la carrera de Geografia i Història a la URV, assessorat i dirigit pel doctor Josep Maria Sabaté. La meua passió per la història de l'Església em va portar a entrar en contacte amb l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona, on el seu director, mossèn Salvador Ramon, i la seva ajudant, Teresa Salort, m'adop-

taren literalment i obriren les portes a la meua entrada a l'Associació de Archiveros Eclesiásticos de España entre els anys 1995 i 2001. Mentrestant, durant els anys 1997 i 1998, vaig fer el mestratge en Arxivística per la URV, al mateix temps que presentava la meua tesina tres anys després de finalitzar la carrera i iniciava el treball de mestratge dirigit per Josep Matas sobre l'aplicació de la ISAD (G).

L'any 1998 s'inaugurà la meua vinculació professional amb l'arxivística, de la mà de Joan Papell a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Camp, on vaig romandre fins a l'any 2001, després de passar per diferents modalitats contractuals: becari (1998-1999), tècnic mitjà (1999-2000) i tècnic del grup A (2001).

Entre els anys 2001 i 2009 vaig iniciar la segona fase de la meua trajectòria professional; en aquest cas dins de l'esfera del Departament de Justícia, primer com a responsable de l'Arxiu Central dels Jutjats Penals de Barcelona (entre els anys 2001 i 2004) i més tard com a coordinador de les TIC de la Xarxa d'Arxius Judicials de Catalunya (entre els anys 2005 i 2009). Recordo aquesta etapa com un període trepidant en el context d'una Administració en expansió enorme, superlativa –milers de funcionaris, milers d'oficines judicials, centenars d'equipaments, milers i milers de quilòmetres lineals. Recordo especialment el meu primer dia laboral a les entranyes dels dipòsits dels Arxius Centrals dels Jutjats d'Instrucció i Penals de Barcelona, integrats per més de seixanta sales, on la documentació era instal·lada en interminables fileres de prestatgeries i on l'accés als diferents espais es feia a partir d'enormes passadissos a través dels quals no se sentia res més que el corrent d'aire i el soroll produïts pel sistema de ventilació. La imatge de la nau *Nostramo* de la pel·lícula *Alien, el Octavo Pasajero* em va venir ràpidament al cap i d'immediat vaig quedar absolutament captivat.

Justícia va representar el meu contacte amb el món del desenvolupament informàtic orientat a la gestió documental. El desembre de l'any 2001, sis mesos després d'incorporar-me a Justícia, vaig presentar la primera versió del que seria –i encara ho és parcialment– la base de dades de gestió dels arxius centrals i multijurisdiccionals de la Xarxa d'Arxius Judicials de Catalunya (XAJC), un programa profundament enriquit amb requeriments i propostes de la totalitat dels arxivers, fet

que hi aportà un veritable valor afegit, del qual estic profundament agraït i orgullós. L'any 2003, per designació de la direcció del Servei de Documentació Arxius i Biblioteques vaig iniciar la col·laboració intensa amb els informàtics del Departament per a traslladar les funcions principals de l'aplicació informàtica a un mòdul d'arxiu de gestió que es va integrar, des de l'any 2004, a l'eina informàtica de tramitació judicial –Temis–, i que va permetre la gestió integral de la documentació des de la fase inicial. En paral·lel, especialment entre els anys 2005 i 2009, vaig participar en el projecte e-Justícia.cat, en el marc de la definició de les polítiques de gestió i conservació de la documentació electrònica. I al final de la meua trajectòria, vaig definir els processos aplicables a la gestió documental per a la implantació de la tecnologia RFID (identificació per radiofreqüència), en el marc de la nova Ciutat de la Justícia (2009). En el decurs d'aquesta intensa activitat de gairebé vuit anys, vaig tenir la sort de comptar amb la col·laboració de professionals del nivell de Lluïsa Rodríguez, Xavi Gayán, Maria Jesús Llaveró, Teresa Ferrer o Àngels Barbero, per citar-ne alguns exemples i l'orgull d'haver format part d'un col·lectiu, els dels arxivers judicials, molt abnegat, sacrificat, transversal i, en ocasions, poc valorat fora de la mateixa Administració i dins.

L'any 2009 vaig accedir a la direcció de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, un canvi personal i professional que m'ha traslladat a un meravellós món entre muntanyes i que no m'ha desvinculat totalment de la informàtica, ja que he participat en l'elaboració de l'aplicació informàtica GOAL (Gestió Oberta de l'Administració Lo-

cal), encàrrec corporatiu de la Subdirecció General d'Arxius destinada a la informatització de la gestió documental de petits ajuntaments. En aquesta nova fase compagino les tasques informàtiques amb les pròpies de l'arxiu, en especial les relatives a la difusió cultural, una difusió que vol aproximar el passat al ciutadà a través de la textura de la història experimentada mitjançant els sentits: la gastronomia, la visió 3D, les olors...

Abans d'acabar voldria fer una reflexió sobre la professió, en qualitat de serviola des de la cofa del meu vaixell personal: crec que ens trobem davant d'un canvi de paradigma (de civilització probablement) i que afrontar-ho amb garanties implica un canvi radical en la concepció dels fonaments de l'arxivística i, per tant, de la formació (no només a Catalunya, sinó arreu). Fins ara els arxivers gestionem documents destinats a la interpretació humana amb l'ajut de les màquines; el futur ens depara el repte de modelar sistemes de coneixement orientats a la creació de dades interpretables exclusivament per màquines intel·ligents i autònomes. El canvi ha començat i es consolidarà irreversiblement amb la implantació de la computació quàntica. Ara som gestors i ens haurem de convertir en analistes. El pas és fàcil. Només cal explicar el que és consubstancial a la nostra professió: habilitat per al disseny d'estructures i sistemes (en definitiva, enginyeria del software a través d'una pàtina informàtica). Crec que només disposem d'una generació o dues, tres com a màxim, per a descobrir el nostre equivalent a la geometria fractal dels matemàtics: la textura de les dades.

La Junta informa

Ordre del dia i acords de l'assemblea general ordinària de socis 1/2015

- 1) Salutació del president.
- 2) Aprovació de l'acta de l'assemblea ordinària de 28 de maig de 2014.
- 3) Lectura i aprovació de la memòria d'activitats de l'any 2014.
- 4) Aprovació dels comptes de l'any 2014 i del pressupost del 2015.
- 5) Informe als socis sobre les actuacions dutes a terme per l'AAC-GD en relació amb la tramitació i aprovació de la Llei de transparència, accés a la informació i bon govern i, en especial, de les accions desenvolupades per a manifestar el nostre desacord amb el nomenament dels membres de la Comissió de

Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública.

6) Explicació de les activitats i projectes que està duent a terme actualment l'AAC-GD.

7) Torn obert de paraules.

A més, en el marc de l'Assemblea General Ordinària de Socis, es van prendre els acords següents:

- a) El president de l'AAC-GD proposa que cada soci sigui lliure d'aplaudir o no el conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya després del seu discurs a la clausura del Congrés.
- b) El president expressarà en el discurs

de clausura al conseller de Cultura el descontentament del col·lectiu d'arxivers-gestors de documents pel paper que ha tingut el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya en el nomenament dels membres de la Comissió de Garantia del Dret d'Accés a la Informació Pública.

c) El president manifestarà aquest descontentament en les properes reunions dels diversos òrgans del Consell Nacional d'Arxius en què participa l'AAC-GD.

Moviments de socis

Altes: 4

Baixes: 1

Canvis de condició: 2

COMPOSICIÓ DE LA JUNTA

Presidència

Joan Soler Jiménez
president@arxiv.org

Vicepresidència

Vicenç Ruiz Gómez
vicepresident@arxiv.org

Secretaria

Josep Ribas Solà
secretaria@arxiv.org

Tresoreria

Marta Munuera Bermejo
tresoreria@arxiv.org

Vocalia de Relacions Institucionals

Dolors Visa Oró
relacionsinstitucionals@arxiv.org

Vocalia de Treball

Sara Folch de la Fuente
treball@arxiv.org

Vocalia de Serveis

Juanjo Vas Rafael
serveis@arxiv.org

Vocalia d'Activitats

Betlem Martínez Raduà
activitats@arxiv.org

Vocalia de Recerca

Jordi Serra Serra
recerca@arxiv.org

Vocalia de Difusió

Mònica Sesma Siuraneta
difusio@arxiv.org

Vocalia de Comunicació

Olga Tàpias Sánchez
comunicacio@arxiv.org

Vocalia de Didàctica

Núria Batlle Cabello
didactica@arxiv.org

Vocalia de Publicacions

Gerard Mercadé Pié
publicacions@arxiv.org

Vocalia de Formació

Carles Quevedo García
formacio@arxiv.org

HORARI D'ATENCIÓ

Suport administratiu:

Maria Funés

Dilluns i dijous: de 15 a 19 h

Dimarts, dimecres i divendres:
de 9 a 15 h

BÚSTIA DE SUGGERIMENTS

Edita

Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
Rocafort, 242 bis, 1r.
08029 Barcelona
Tel. i fax: 934 19 89 55
associacio@arxiv.org
www.arxiv.org

Coordinació

Gerard Mercadé

Consell de redacció

Irene Brugués
Montserrat Flores
Olga Garcia
Arnau Guardiola
Santi Lopera
Gerard Mercadé
Mònica Sesma
Jonàs Suárez

Disseny i maqueta

Disseny Visual

Dipòsit Legal: 292/89
ISSN: 0214-6924

